

Jaarverslag Leerplicht en RMC

Schooljaar 2018 – 2019

Gemeente Wassenaar

Leerplicht en RMC

Wat is leerplicht?

In Nederland geldt een leerplicht voor alle jongeren in de leeftijd van 5 tot 16 jaar. Dat betekent dat ouders verantwoordelijk zijn voor een inschrijving op een school en dat hun kind deze school ook daadwerkelijk bezoekt. Jongeren vanaf 12 jaar zijn zelf ook verantwoordelijk voor hun schoolbezoek.

Bij een overtreding van de Leerplichtwet is er sprake van het ontbreken van een schoolinschrijving of ongeoorloofd schoolverzuim.

Wat is kwalificatieplicht?

Wanneer jongeren nog geen startkwalificatie hebben behaald aan het eind van het schooljaar waarin zij 16 worden, dan geldt voor hen een kwalificatieplicht. Dit betekent dat jongeren die nog niet over een havo-, vwo- of mbo-2 diploma beschikken, verplicht zijn onderwijs te volgen tot het moment dat zij 18 jaar worden. Deze verplichting vervalt zodra de leerling een startkwalificatie behaalt. De kwalificatieplicht is geregeld in de Leerplichtwet.

Jongeren in het voortgezet special onderwijs (VSO), special onderwijs (SO) of Praktijkonderwijs die een uitstroomprofiel dagbesteding of arbeid volgen, zijn vrijgesteld van de kwalificatieplicht.

De rol van de leerplichtambtenaar

De wettelijke taken van de leerplichtambtenaar zijn toezichthouden op en handhaving van de Leerplichtwet 1969. Terugdringen en beëindigen van schoolverzuim en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten is het doel. De begrippen preventie, zorg en handhaven staan hierbij centraal. Het werk van de leerplichtambtenaar gaat verder dan het handhaven van de Leerplichtwet. Er is de laatste jaren veel meer ruimte gekomen voor de maatschappelijke zorgtaak.

Het grootste gedeelte van de tijd is de leerplichtambtenaar samen met ouders, leerling en ketenpartners (bijvoorbeeld school, samenwerkingsverband, schoolmaatschappelijk werk, gemeentelijke consulenten jeugd en jeugdbeschermers), actief bezig met het vinden van oplossingen voor schoolverzuim, dreigend schoolverzuim en dreigende schooluitval.

Wat is RMC?

RMC staat voor Regionale Meld- en Coördinatiefunctie. Het doel van de RMC-functie is het scheppen van voorwaarden voor jongeren om de voor hen hoogst haalbare en meest passende onderwijs- en/of arbeidsmarktpositie te bereiken. Het betreft hier jongeren tot 23 jaar.

De RMC-functie omvat 3 taken die vastgelegd zijn in wetgeving:

- Een sluitende melding en registratie van alle jongeren tussen 18 en 23 jaar die niet op school zitten en nog geen startkwalificatie behaald hebben.
- Benaderen en zorgdragen voor begeleiding van jongeren die zijn uitgevallen, gericht op terugleiden naar school, naar werk of een combinatie daarvan.
- Coördineren en initiëren van samenwerking tussen alle belangrijke partijen die te maken hebben met deze jongeren en het onderhouden van dit netwerk.

De gemeente Wassenaar neemt deel aan de regio Haaglanden waarvan de gemeente Den Haag de contactgemeente is.

Resultaten leerplicht en RMC schooljaar 2018-2019

In het schooljaar 2018-2019 waren er 4720 jongeren in de leeftijd van 5 tot 18 jaar woonachtig in de gemeente Wassenaar. Bij ongeveer 5 % van deze jongeren is de leerplichtambtenaar betrokken geweest. Dat kan vanwege schoolverzuim geweest zijn, maar ook vanwege het beroep op een vrijstelling, voor begeleiding naar een andere opleiding of voor advies.

Verzuim en handhaving

Absoluut verzuim

Er is sprake van absoluut verzuim wanneer een leerplichtige of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling is ingeschreven zónder dat deze jongere een vrijstelling van onderwijs heeft.

In schooljaar 2018-2019 heeft de leerplichtambtenaar 3 keer absoluut verzuim geconstateerd. Dit is een stijging ten opzichte van schooljaar 2017-2018. Toen is er geen absoluut verzuim geconstateerd.

In al de gevallen van het absoluut verzuim ging het om statushouders die zich net in de gemeente Wassenaar gevestigd hadden. In het nieuwe schooljaar 2019-2020 zijn deze 3 jongeren gestart op een school.

Relatief verzuim

Er is sprake van relatief verzuim als de jongere wel op een school is ingeschreven, maar ongeoorloofd verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen valt hieronder. Bij 16 uur of meer verzuim in 4 aaneengesloten weken is de school wettelijk verplicht het verzuim te melden bij de leerplichtambtenaar.

In schooljaar 2018-2019 heeft de leerplichtambtenaar voor 63 jongeren meldingen ontvangen. Hiervan zijn 30 jongeren 2 of meer keren gemeld vanwege aanhoudend verzuim.

22 jongeren hebben van de leerplichtambtenaar het advies gekregen om hulp te zoeken voor bestaande problematiek, om het verzuim terug te dringen.

41 jongeren hebben een officiële waarschuwing gekregen voor het verzuim. Er zijn geen processen-verbaal opgemaakt.

Luxe verzuim

Luxe verzuim is een vorm van relatief verzuim. Er is sprake van luxe verzuim als de jongere zonder toestemming van de schooldirecteur afwezig is voor recreatieve activiteiten, bijvoorbeeld vakantie. De leerplichtambtenaar maakt conform het beleid van het Openbaar Ministerie proces-verbaal op na 1 dag luxe verzuim.

In schooljaar 2018-2019 betrof 7 van de relatief verzuimmeldingen luxe verzuim. Dit is een daling ten opzichte van het schooljaar 2017-2018. Toen zijn er 13 meldingen ontvangen. De ontvangen meldingen zijn allemaal met een waarschuwing afgedaan.

Het totaal aantal meldingen relatief verzuim is gelijk gebleven ten opzichte van schooljaar 2017-2018. Er zijn iets meer meldingen gedaan die betrekking hebben op spijbelen en te laat komen dan in schooljaar 2017-2018.

Thuiszitters en vrijstellingen

Thuiszitters

Er is sprake van een thuiszitter als een leerling langer dan 4 weken ongeoorloofd verzuimd. Dit is de landelijke definitie die de gemeente Wassenaar altijd heeft gehanteerd. In de praktijk blijkt echter dat zo een aanzienlijke groep jongeren buiten beeld valt. Dit zijn jongeren die door bijvoorbeeld psychische problemen of doordat ze overprikkeld zijn, tijdelijk niet in staat zijn de school iedere dag te bezoeken. Om deze groep toch in beeld te krijgen is in schooljaar 2018-2019 afgesproken dat alle jongeren die langer dan 4 weken niet of heel weinig op school zijn geweest aangemerkt worden als thuiszitter. Op deze manier kan de leerplichtambtenaar meedenken in oplossingen en wanneer nodig regie voeren tot er goede afspraken zijn gemaakt.

Deze nieuwe manier van werken betekent dat het aantal thuiszitters in schooljaar 2018-2019 is toegenomen ten opzichte van eerdere jaren: 8 thuiszitters tegenover 6 thuiszitters in schooljaar 2017-2018. Van deze thuiszitters zijn er gedurende het schooljaar 5 weer gedeeltelijk of volledig teruggestroomd in het onderwijs.

Tabel 1 geeft het aantal thuiszitters per type onderwijs weer in schooljaar 2018-2019.

Tabel 1: Thuiszitters per type onderwijs

2018-2019	BO en SBO	VSO en SO	VO	MBO	Totaal
Aantal thuiszitters bij aanvang schooljaar	0	0	0	0	0
Aantal thuiszitters dat er in de loop van het schooljaar is bijgekomen	0	1	7	0	8
Aantal thuiszitters dat langer dan 3 maanden aansluitend thuis zit	0	1	5	0	6
Aantal thuiszitters dat naar een andere gemeente is verhuisd	0	0	0	0	0
Aantal thuiszitters dat 18 jaar is geworden	0	0	0	0	0
Opgelost (terug naar school)	0	1	4	0	5

De casuïstiek van thuiszitters is complex. Niet alleen door de veelvoud aan problematiek, maar ook door 'handelingsverlegenheid' bij scholen en de lange wachtlijsten bij zorgaanbieders en scholen voor speciaal onderwijs. Ook blijkt regelmatig dat de specifieke onderwijsbehoefte van de jongere niet geboden kan worden in de regio of is eerst behandeling nodig voordat de jongere weer terug kan naar een school. Voor de leerplichtambtenaar zijn dit vaak langdurige en intensieve casussen.

Vrijstellingen

Er is sprake van een vrijstelling als een ouder ontheven is van de verplichting om zijn kind in te schrijven op een school in Nederland. We kennen de volgende vrijstellingen:

Artikel 5 onder a: Vrijstelling vanwege van psychische en/of lichamelijke gronden

Artikel 5 onder b: Vrijstelling vanwege bezwaren tegen de richting van het onderwijs

Artikel 5 onder c: Vrijstelling vanwege het bezoeken van een school in het buitenland.

Deze vrijstellingen ontstaan als aan de voorwaarden wordt voldaan. De leerplichtambtenaar toets of aan de voorwaarden wordt voldaan.

Bij een beroep op een vrijstelling artikel 5 onder a wordt een onafhankelijk arts, van de GGD, ingeschakeld. Deze arts verklaart of een jongere wel of niet in staat is onderwijs op een school te volgen. Indien deze arts vragen heeft over het onderwijsaanbod in de regio dan adviseert het samenwerkingsverband over de mogelijkheden.

Vrijstellingen worden in principe voor één schooljaar afgegeven, tenzij de onafhankelijk arts anders oordeelt.

Het aantal vrijstellingen artikel 5 onder a is in schooljaar 2018-2019 licht gedaald ten opzichte van schooljaar 2017-2018: van zeven naar zes.

Jongeren die vrijgesteld zijn, hebben allemaal dagbesteding, met name op gespecialiseerde kinderdagverblijven.

De overige vrijstellingen waar de leerplichtambtenaar over beslist zijn:

Vrijstelling artikel 3 a: Vrijstelling vanwege vervangende leerplicht vanaf 14 jaar

Vrijstelling artikel 3 b: Vrijstelling voor het laatste jaar leerplicht

Vrijstelling artikel 15: Vrijstelling vanwege het volgen van ander onderwijs

Artikel 3 a is van toepassing op jongeren vanaf 14 jaar die niet in staat zijn een volledig dagprogramma te volgen en daarom een aangepast programma volgen met veel praktijktijd. Dit komt zelden voor.

Artikel 3b is van toepassing op jongeren die nog leerplichtig zijn, maar al wel willen starten op een MBO. Dit komt weinig voor.

Artikel 15 is van toepassing op jongeren die via een werkgever een interne opleiding volgen. Daarnaast wordt dit wetsartikel ook wel ingezet voor jongeren die bijna 18 zijn, een verkeerde studiekeuze gemaakt hebben en willen werken tot ze op een andere opleiding kunnen instromen.

In schooljaar 2018-2019 zijn 8 vrijstellingen artikel 15 afgegeven. Het schooljaar ervoor geen. Deze stijging is het gevolg van maatwerk voor jongeren van bijna 18 die uitgevallen zijn van hun opleiding maar nog niet kunnen terugstromen in het onderwijs omdat de nieuwe opleiding nog niet start.

Tabel 2 geeft het aantal vrijstellingen per wetsartikel en per laatst bekende type onderwijs weer.

Tabel 2: Vrijstellingen per wetsartikel en per laatst bekende type onderwijs

2018-2019	BO en SBO	VSO en SO	VO	MBO	Geen onderwijs loopbaan	Totaal
Artikel 5 o. a	0	1	0	0	5	5
Arikel. 5 o. b	0	0	0	0	0	0
Artikel 5 o. c	3	0	6	0	3	12
Artikel 3a	nvt	0	0	0	0	0
Artikel 3b	nvt	0	0	0	0	0
Artikel 15	nvt	0	1	7	0	8

Preventie en aanvullende acties

Preventie

Naast casuïstiek die voortkomt uit een verzuimmelding van een school of een beroep op een vrijstelling zijn er ook veel zogenaamde leerlingdossiers. Dit zijn jongeren waarbij er nog niet direct sprake is van ongeoorloofd schoolverzuim. De leerplichtambtenaar geeft dan informatie, advies, bemiddelt of begeleidt. Denk hierbij aan het adviseren van een schooldirecteur over de verzuimaanpak bij een bepaalde leerling, bemiddeling bij ziekteverzuim of informeren van ouders over de mogelijkheden voor overstap naar een andere school. Ook het begeleiden van jongeren die risico lopen om de overstap van vmbo naar het mbo niet te maken valt hieronder.

In schooljaar 1018-2019 heeft de leerplichtambtenaar dit soort preventieve handelingen 100 keer uitgevoerd.

Tabel 3: Aantallen preventieve handelingen per type

Soort bemiddeling	2018-2019
Informatie en/of advies gegeven	37
Keteninterventie	17
Begeleid naar school/andere opleiding	3
Preventieve bemiddeling	31
Afsluiten / overdracht vanwege verhuizing	7
Anders	6
Totaal	101

Aanvullende preventieve acties

- Scholen in Wassenaar zijn meerdere keren bezocht.
- Acties luxe verzuim: rondom de schoolvakanties kunnen scholen al het verzuim melden, ook ziekteverzuim, en gaat de leerplichtambtenaar op huisbezoek om te controleren of de leerling thuis is.
- De Dag van de Leerplicht op 21 maart, waarbij we op een aantal scholen preventieve acties hebben gehouden en een actief programma hebben uitgevoerd op een basisschool.

- Aansluiten bij zorgadviesteams: op alle scholen voor voortgezet onderwijs sluit de leerplichtambtenaar (op afroep) aan bij het periodiek overleg van het zorgadviesteam waarin leerlingen worden besproken die extra aandacht nodig hebben.

Regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC)

Voortijdig schoolverlaten

Voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. De vsv'ers tot 18 jaar vallen onder de Leerplichtwet, met uitzondering van de jongeren die vrijgesteld zijn van de kwalificatieplicht. De vsv'ers van 18 tot 23 jaar vallen onder de verantwoordelijkheid van het RMC.

Tabel 3 geeft het aantal vsv'ers in schooljaar 2017-2018 in absolute getallen en als percentage. De definitieve vsv cijfers worden een jaar na afloop van het schooljaar waarin de jongere uitviel door DUO gepubliceerd. De cijfers in Tabel 3 zijn dus het meest recent. De cijfers van schooljaar 2018-2019 zijn eind 2020 beschikbaar.

Tabel 4: Aantallen vsv'ers in schooljaar 2017-2018

2017-2018	onderbouw	bovenbouw vmbo	bovenbouw havo/vwo	MBO niveau 1	MBO niveau 2	MBO niveau 3	MBO niveau 4	Totaal
Absoluut	5	7	2	1	5	4	14	38
Percentage	0,63%	3,83%	0,34%	8,33%	10,20%	7,41%	8,43%	2,06%

Het aantal vsv'ers is ten opzichte van schooljaar 2016-2017 licht gestegen. Van 1,47% naar 2,06%. De toename van vsv'ers wordt ook landelijk gezien. Een mogelijke verklaring voor deze toename is de aantrekkende arbeidsmarkt.

18 tot 23 jaar

In schooljaar 2018-2019 hebben de RMC-casemanagers 64 keer bemiddeld naar een opleiding, werk of hulpverlening. Wat de effecten daarvan zijn is nu nog niet duidelijk omdat de definitieve cijfers over schooluitval altijd pas een jaar later gepubliceerd worden door DUO.

De RMC-casemanagers houden zich naast de wettelijke taken ook bezig met het begeleiden van jongeren die nog op school zitten, maar dusdanig veel verzuimen dat het risico op uitval groot is. Scholen melden dit verzuim conform regionale afspraken bij de RMC-casemanager. In overleg met school wordt besloten of de school eerst zelf actie onderneemt op het verzuim of dat de inzet van de RMC-casemanager nodig is.

In schooljaar 2018-2019 hebben de RMC-casemanagers voor 70 jongeren tussen de 18 en 23 jaar, meldingen ontvangen. Hiervan zijn 43 jongeren 2 of meer keren gemeld vanwege aanhoudend verzuim. In totaal ging het om 233 verzuimmeldingen. Dit is een afname ten opzichte van schooljaar 2017-2018. Toen werden er 331 verzuimmeldingen ontvangen. Deze afname is waarschijnlijk het gevolg van het spreekuur wat de RMC-casemanager op mboRijnland in Leiden houdt. Tijdens dat spreekuur worden jongeren die verzuimen is persoonlijk gesproken, maar is er nog geen sprake van een verzuimmelding.

Jongeren in kwetsbare positie

Op 1 januari 2019 is de Wet regionale samenwerking voortijdig schoolverlaten en jongeren in kwetsbare positie in werking gegaan. Met deze wet is de RMC-doelgroep uitgebreid.

Het gaat om jongeren die onderwijs volgen in het praktijkonderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs, VMBO basisberoepsgerichte leerweg en de entreeopleiding. Wanneer zij na een jaar de overstap maken naar het (vervolg) mbo of de arbeidsmarkt behoren zij tot de definitie van een 'jongere in een kwetsbare positie' (JKP).

De extra taak voor de RMC-casemanager met ingang van deze wet, is het monitoren van jongeren uit het praktijkonderwijs of voortgezet speciaal onderwijs met betrekking tot deelname aan (beschut) werk, dagbesteding of onderwijs totdat ze 23 jaar zijn. Deze jongeren komen al op 16- of 17-jarige leeftijd in beeld bij de RMC-casemanager.

Vanaf 1 januari 2019 tot het eind van schooljaar 2018-2019 zijn 26 jongeren in het laatste jaar van het praktijkonderwijs of voortgezet speciaal onderwijs en woonachtig in de gemeente Wassenaar, in beeld gebracht. Waar nodig zijn deze jongeren binnen de gemeente Wassenaar overgedragen aan een consulent beschut werk of dagbesteding (WMO). Op dit moment zijn er geen cijfers beschikbaar over het aantal jongeren dat met beschut werk of dagbesteding gestart is.

Terugblik speerpunten en acties schooljaar 2017-2018

Thuiszittende leerlingen

Sinds schooljaar 2018-2019 brengen de leerplichtambtenaren ook de thuiszittende jongeren met geoorloofd verzuim in beeld. Zoals verwacht heeft dit tot een stijging van het aantal thuiszitters geleid. Doordat alle jongeren in deze doelgroep nu in beeld zijn is ook meer inzicht verkregen in de oorzaken van het thuiszitten.

Inzet preventie

In schooljaar 2018-2019 zijn de leerplichtambtenaren vaker op de scholen geweest. Daarnaast is er regelmatig genetwerkt, dat bij de meeste scholen heeft geleid tot een betere samenwerking met betrekking tot leerplichtzaken. Ook de RMC-casemanagers zijn op diverse locaties geweest van mboRijnland en het ROC Mondriaan om afspraken te maken over het melden van verzuim. Op een aantal locaties van deze instellingen hebben ze ook spreekuren voor studenten gehouden

Verbinding onderwijs/leerplicht met jeugdhulp

De leerplichtambtenaren zijn aanwezig geweest bij zorgoverleggen in het voortgezet onderwijs als leerlingen met verzuim besproken werden. Bij basisscholen is de zorgstructuur anders en zijn de leerplichtambtenaren aanwezig geweest bij zogenaamde multidisciplinaire overleggen als het een leerling betrof waarbij ze betrokken waren. Met bijna alle scholen zijn startgesprekken gevoerd met ketenpartners zoals schoolmaatschappelijk werk, het samenwerkingsverband passend onderwijs en schoolverpleegkundige. Hierbij zijn de taken en rollen van een ieder besproken. Een aantal scholen hebben aangegeven geen behoefte te hebben aan deze startgesprekken.

Aanpak casemanager RMC

De RMC-casemanagers hebben op locatie Leidschendam van mboRijnland voorlichting gegeven aan alle eerstejaars studenten over het belang van aanwezig zijn tijdens de lessen en de risico's van voortijdig schoolverlaten. Op deze locatie is de RMC-casemanager ook bij alle zorgoverleggen aanwezig geweest. Ook op een aantal andere locaties van mboRijnland en het ROC Mondriaan, waar veel jongeren uit Wassenaar een opleiding volgen, zijn de RMC-casemanagers meer aanwezig geweest dan voorgaande schooljaren.

De RMC-casemanagers hebben in schooljaar 2018-2019 alle jongeren in beeld gebracht die gedurende het schooljaar uitgevallen zijn.

Praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs (Pro-VSO)

De jongeren die aan het eind van schooljaar 2018-2019 uitstroomden van praktijkonderwijs of voortgezet speciaal onderwijs zijn in beeld gebracht. Waar nodig hebben de jongeren begeleiding ontvangen naar een vervolgopleiding, (beschut) werk of dagbesteding.

De interne werkprocessen zijn opgesteld en worden in schooljaar 2019-2020 doorontwikkeld.

Speerpunten en acties schooljaar 2019-2020

Meer thuiszittende leerlingen naar school

Om dit resultaat te kunnen bereiken is het noodzakelijk goede afspraken te maken. Zowel intern als met de scholen en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Deze afspraken moeten onder andere gaan over een ieders rol en verantwoordelijkheid.

Gezien de complexiteit van de casuïstiek en de veranderende, meer preventieve, rol van de leerplichtambtenaar zal worden ingezet op het vergroten van de expertise van de leerplichtambtenaren.

RMC 2020-2024

In schooljaar 2019-2020 wordt geanticipeerd op de vervolgaanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024. Het streven is het percentage jongeren dat één jaar na uitval weer terug op een opleiding is of aan het werk is, te verhogen. Daarnaast wordt, vooruitlopend op nieuwe wetgeving vanaf augustus 2020, een aanpak voor jongeren in een kwetsbare positie ontwikkeld.

Opstellen visie leerplicht en RMC

Landelijk verschuift de discussie van leerplicht naar onderwijsrecht. De werkzaamheden van de leerplichtambtenaar en de RMC-casemanager zijn daarmee ook aan het veranderen.

In schooljaar 2018-2019 wordt een visie opgesteld waarin deze verandering verwerkt is.

Overstap leerlingvolgsysteem

De softwareleverancier van het leerlingvolgsysteem heeft te kennen gegeven dat zij gaan stoppen met het ondersteunen van het huidige systeem. Dit zal waarschijnlijk binnen 2 jaar gebeuren. Vanwege dit gegeven én de beperkingen van het huidige

leerlingvolgsysteem is het wenselijk al in schooljaar 2020-2021 over een ander leerlingvolgsysteem te kunnen beschikken.

In schooljaar 2019-2020 wordt het proces van de overstap in gang gezet.

Evaluatie samenwerkingsovereenkomst Leidschendam-Voorburg en Wassenaar

In 2012 zijn de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Wassenaar een samenwerkingsovereenkomst aangegaan voor leerplicht en RMC. De gemeente Leidschendam-Voorburg voert de werkzaamheden uit voor de gemeente Wassenaar.

In 2022 loopt deze samenwerkingsovereenkomst af.

In schooljaar 2019-2020 zal de samenwerkingsovereenkomst geëvalueerd worden.